

Sestanek med Hitlerjem in dr. Schuschniggom ni po uradnih zagotovilih prinesel nič važnih sprememb v razmerju med Avstrijo in Nemčijo

Dunaj, 14. febr. o. V soboto je v Avstriji in po vsej Evropi vzbudila silno presenečenje novica, da je avstrijski kancler dr. Schuschnigg jutraj odpotoval z Dunaja čez Salzburg v Berchtesgaden, kamor ga je na razgovor povabil vodja Nemčije, Hitler. Ta sestanek je pripravil bivši nemški poslanik na Dunaju Papen, ki je bil pretekli teden pri Hitlerju. Avstrijski krogi so priprave za obisk pri Hitlerju zakrivali z govoricami, da se bo dr. Schuschnigg v soboto na Tirolskem sestal s predsednikom češkoslovaške vlade dr. Hodžem, tako da njegova pot v Salzburg ni vzbudila nič presenečenja. Iz Salzburga se je kancler z avtomobilom odpeljal čez mejo v Berchtesgaden in imel v soboto ves dan razgovore s Hitlerjem. Razgovori so s predledki trajali 11 ur. Hitler in Schuschnigg sta torej imela dovolj časa, da se temeljito pogovorita o vseh vprašanih, ki se tičejo Avstrije in Nemčije ter njunega morebitnega ožjega sodelovanja v bodočnosti.

Razgovor med Hitlerjem in dr. Schuschniggom sta se udeleževala von Ribbentrop in avstrijski zunanji minister Guido Schmidt. O tem sestanku sta baje bili obveščeni italijanska in madžarska vlada kot zaveznici Avstrije in Nemčije.

Uradno poročilo, ki so ga izdali o tem obisku pravi, da je dr. Schuschnigg na Hitlerjevo povabilo prišel v Berchtesgaden in da so se vsi štirje državni pri tem neuradnem obisku razgovorili o vseh vprašanih, ki se tičejo odnosov med Nemčijo in Avstrijo ter jih je pri tem vodila skupna želja za razjasnitvijo in izboljšanjem.

To prazno uradno poročilo daje možnost za najbolj divja in čudna ugibanja o zahtevah, ki jih

je Hitler stavil Avstriji. Avstrijski kancler pa ni mogel najbrž ničesar velikega obljubiti z ozirom na to, da je Avstrija tesno zvezana z Italijo, ki ji edina neposredno lahko zavaruje neodvisnost. Verjetno je, da ta nenadni sestanek ne bo avstrijske politike kaj odločilno spremenil, če je dr. Schuschnigg odločno vztrajal pri zahtevi, da mora Nemčija Avstriji še naprej priznati pravico do neodvisnosti.

Sodelovanje, a ne za vsako ceno

Evropsko časopisje obširno razpravlja o tem nenadnem političnem dogodku in ga razlaga različno, vendar se ujema v naslednjih točkah:

1. Ta sestanek je docela razumljiv, saj Avstrija ni nikdar zanikala, da bi ne bila po svojem značaju nemška država.
2. Avstrija je vedno kazala željo, da bi živela z Nemčijo v miru in soglasju.
3. Po sklenitvi sporazuma v juliju je želja po mirnem sožitju bila vidna tudi na nemški strani.
4. Sestanek med Hitlerjem in Schuschniggom je bil v skladu z lanskim sporazumom in sta se državnik skušala sporazumeti o izvajanju tega sporazuma ter o morebitni dopolnitvi pogojev.
5. Nemčija zahteva za sporazum od Avstrije nekaj novih žrtev, to je spremembo vlade, v katero naj bi vstopile vse avstrijske nacionalistične skupine, pač pa bi

se iz nje umaknil sedanji zunanji minister dr. Schmidt.

6. Iz vsega tega sledi, da Avstrija ni pripravljena, da bi kot zrelo jabolko padla Hitlerju v roke in tudi ne misli kar tako stopiti.

Italijansko javno mnenje pozdravlja sicer ta poskus za zblizanje med Avstrijo in Nemčijo, pač pa je mnenja, da mora nasilna hitlerjanska propaganda v Avstriji popolnoma prenehati, šele potem bo mogoče razgovarjati se nadalje.

Francoski in angleški tisk presoja novi politični dogodek trezno, levičarsko časopisje pa kliče na pomoč Francijo in Anglijo, naj pristane na Avstrijo, da se sestavi tam vlada takozvanih demokratičnih sil, ki bo zavrгла pohod narodnega socializma v Avstrijo in Srednjo Evropo.

Nemški zunanji minister gre v Rim

Rim, 14. febr. o. Iz krogov italijanske vlade so se razširile vesti, da bo novi nemški zunanji minister Ribbentrop v kratkem prišel v Rim. Namen njegove poti je priprava Hitlerjevega obiska v Rimu, po drugi strani pa bo italijanski vladi poročal o sestanku med dr. Schuschniggom in Hitlerjem ter o sklepih, ki sta jih pri tem sprejela, da ne bi morebitno prikrivanje o prave smislu razgovorov v Berchtesgaden neprijetno vplivalo na zvezo med Rimom in Berlinom.

Proslava papeževega jubileja v Rimu

Vatikan, 14. februarja. AA. (Stefani) Za obletnico kronanja je sv. oče prejel veliko število brzojavnih čestitk. Svojo zvestobo mu izrekajo mnogi državni poglavarji, predsedniki vlad, zastopniki cerkve in druge odlične osebnosti iz vseh krajev sveta. Prvo brzojavo, ki jo je prejel sveti oče, je poslal Nj. Vel. kralj in cesar Viktor Emanuel III.

V sikstinski kapeli se v soboto darovali svečano službo božjo v zvezi s 16. obletnico ustoličenja sv. očeta Pija XI. Sv. oče so prinesli v kapelo na sedeli gestatorji s tiaro na glavi. Službo božjo je daroval kardinal Roca, ki je najstarejši med kardinali. Navzočih je bilo 28 kardinalov. Službo božjo so opravili z veliko pontifikalno ceremonijo v navzočnosti članov diplomatskega zbora, cerkvenih dostojanstvenikov in visokih vatiških uradnikov. Vatikan je ves v zastavah, vsi uradi so bili zaprti.

Po slovesnosti se je iz kaple razvil spoved v Vatikan. Spoved je vodil sv. oče, za njim pa je šlo 28 kardinalov. Spoved se je pomikal skozi vojvodovo in kraljevo dvorano. Nato se je papež umaknil v svoje prostore.

Poplava grozi Londonu, kjer je zaradi zadnjih deževij zelo narasla reka Temza in začela prestopati bregove.

Letalsko pogodbo sta podpisali Rusija in Kitajska. Po tej pogodbi bodo uvedli stalen letalski promet med Moskvo in Hankovom in bodo edino Sovjeti smeli graditi na Kitajskem tovarne in letališča.

Ruske znanstvenike na ledeni plošči bodo najbrž že danes rešili, ker se jim je ledolomilec »Tajmir« približal toliko, da se že vidi dim od njihovega taborišča.

osvojili in po njih delali oblastni odbor ljubljanski in dravska banovina.

Zanimanje za elektrifikacijo se kaže v znatni meri tudi v krajih, ki so trenutno preveč oddaljeni od banovinskega električnega omrežja, da bi mogli biti priključeni na omrežje KDE in je zaradi bližine daljnovodov, ki so last elektrarne Fala, njihov priključek na te daljnovode cenejši. Elektrarna Fala je tudi sama pokazala večje razumevanje za potrebe krajev s tem, da je svoje cene pri obstoječih električnih zadržkih znižala in tudi dovoljuje krajem za njih priključek ugodnejše pogoje kot pred leti.

Kranjske deželne elektrarne so v letu 1937 zgradile približno 100 km novih daljnovodov in preko 100 km krajevnih omrežij. Napram prejšnjemu letu so prodale za 4 milij. KW ur več toka.

V splošnem elektrifikacija dravske banovine lepo napreduje. Če pa hočemo, da bo elektrifikacija čimprej zaključena, t. j. da pridejo čimprej vsi neelektrificirani kraji do elektrike, bomo morali gledati, da dobe KDE za elektrifikacijo banovine potrebna nova posojila po nizki obrestni meri, da se zniža obrestna mera tudi pri nekaterih sedanjih posojilih in da bo tudi banovina sama, kolikor bodo ta njena denarna sredstva dopuščala, elektrifikacijo pasivnih krajev bolj podprla, kot jo je mogla dosedaj.

Politična uprava, občine

Od uveljavljanja zakona o občinah leta 1933 pa vse do preteklega leta so se meje slovenskih občin neprestano menjale. Občinska ozemlja so se delila in spajala z namenom, da občine končno vendarle dobe svoj pravi obseg, ki jim ga narukuje prometne razmere in gospodarska povezanost posrednih delov. To delo smatramo za zaključeno in prav je, da občine v tem oziru pridejo do neke stalnosti.

(Nadaljevanje na drugi strani.)

Vesti 14. februarja

Komunistično organizacijo na Koroškem so odkrile avstrijske oblasti in prijele 17 ljudi.

Vojno stanje so odpravili na Letonskem. Trajalo je štiri leta. Uvedli pa so nov zakon o varstvu države, s katerim so prepovedane vse politične stranke in je uvedena huda cenzura nad časopisjem.

Važne sklepe za utrđitev francoskega gospodarstva in denarstva bo sprejela vlada na seji, ki bo pod predsedstvom državnega poglavarja v sredo.

Letalske tekme nad italijansko Saharo se bodo poleg Nemcev in Italijanov udeležili tudi trije Francozi.

Poljski zunanji minister Beck bo maja obiskal Rim in bo gost italijanske vlade.

Angleška lakoatletska zveza je sklenila, da se ne udeležijo olimpijskih iger v Tokiu leta 1940.

Cez štiri milijone pengov (40 milijonov dinarjev) sta poverila predsednik in glavni ravnatelj neke madžarske rudarske družbe. Ko je stvar prišla na dan, sta si možaka, ki sta oba Juda, vzela sama življenje.

Bivši abesinski podkralj maršal Graziani bo v sredo dospel v Rim, kjer mu pripravljajo nadvse slovesen sprejem.

Izkaz o prometu v bolgarskih pristaniščih kaže, da je prihajalo tja lani največ italijanskih ladij. Na drugem mestu je Nemčija, na tretjem pa Anglija.

Velike demonstracije proti komunističnemu propagandnemu filmu »Španska zemlja« so bile v Bruslju, tako da je policija morala prepovedati nadaljnje kazanje filma.

Svetovni radijski kongres bo ob 150 letnici Avstralije in Sydneyu. Predsedovala mu bo vdova pokojnega velikega izumitelja Marconija.

Egipt in Turčija bosta sklenila prijateljsko pogodbo, nakar bo egiptovska kraljeva dvojica obiskala Ankaru. To bo v prihodnjem maju.

Požar je uničil dom francoske socialistične stranke v Parizu, kjer so imele sedež razne delavske organizacije.

Na svetovnem protijaponskem zboru v Londonu, ki se je začel v soboto, so govorili o organizaciji bojkota nad japonskim blagom, o delu proti vojni posameznih držav in o okreplitvi Zveze narodov.

Budimpeštansko časopisje napada žene madžarskih bogatašev, ki hodijo iz Madžarske v Anglijo, da tam rode, s čimer dobe njihovi otroci angleško državljanstvo in se iznebijo raznih neprijetnih obveznosti do svoje prave domovine.

Osrednji odbor za poljsko državno obrambo so ustanovili v Varšavi. Ta odbor bo izvedel odločevanje med vsemi panogami, ki prihajajo v poštev za obrambo.

Veliki ruski kipar knez Pavle Trubeckoj je umrl na svojem posestvu ob Comskem jezeru v Italiji.

Vihar ob kalifornijski obali divja že sedemnajst dni in je povzročil ogromno škodo.

Kanadski ministrski predsednik King bo predložil zbornico zakon o prepovedi izvoza orožja in vojnega materiala na Japonsko. Japonci so imeli v šestih mesecih dovolj časa, da se oskrbe z vsem potrebnim.

20 letnico litvanske neodvisnosti so praznovali včeraj po tej državi. Za to priliko je vlada razglasila veliko politično amnestijo, pri kateri so oprostili precejšnje število nemških hitlerjanskih voditeljev, ki so svoje čase hujskali tamošnjo kmečko manjšino.

Za 15 odstotkov se je znižal tovarni promet na češkoslovaških železnih v januarju letos, kakor kaže državna statistika.

Nad milijon izvodov prepovedanih knjig so zaplenile japonske oblasti lani; večina knjig je komunističnih.

Vso noč ni mogel v pristanišče belgijski parnik »Astrid« in je z 260 potniki na krovu križaril po razburkanem morju pred kopališčem Ostendejem. Potniki so imeli vsi morskbo bolezen.

Predsednik poljske republike Moscicki bo maja meseca obiskal Madžarsko, da vrne obisk madžarskega upravitelja Horthyja.

Manifestacije za kneza Starhenberga so bile sinoči po dunajskih ulicah, a so potekle mirno in policiji ni bilo treba s krepkimi sredstvi spominjati manifestantov na to, da se je knez umaknil iz politike, kamor ga ne bodo več pustili.

Najmanj tisoč letal mora Francija takoj naroditi iz tujine, to zahteva vojni minister Daladier in utemeljuje zahtevo s tem, da je vsa ogromna francoska letalska industrija zaradi komunističnih štrajkov tako na tleh, da ne more zadostiti najnujnejšim potrebam državne obrambe.

Pozor! Roman Pozor!

Poročnik indijske brigade

izide prve dni marca v knjigi.

Krasna knjiga bo obsegala okrog

300 strani
velike oblike s slikami

Cena: Za naše naročnike 14 dinarjev
za nenaročnike 24 dinarjev

Vsak nov naročnik, ki se priglasí od danes dalje direktno, ne po kom drugem, in plača naročnino za tri mesece naprej, dobi to lepo knjigo

zastonj!

Naročila sprejema: Uredništvo »Slov. doma«.

Razvoj diktature v sosedni državi:

Romunija dobi v sredo novo ustavo

Bukarešta, 14. febr. AA. (Stefani) V sredo se bo sestal kronski svet, ki bo sestavljal besedilo nove ustave. Na to sejo kronskega sveta bodo pozvani vsi bivši predsedniki vlad in sedanji ministri. Predsedoval bo kralj. Profesor vseučilišča Ugria je dobil nalogo, da naj sestavi nov ustavni predlog.

Sinoči je bila pod predsedstvom kralja Karla seja vlade, na kateri so bili sprejeti naslednji ukrepi:

1. Ustanovi se poseben odbor, ki mu bo poverjena naloga, da izdela osnutek za novo ustavo.
2. Državnim uradnikom je odslej prepovedano udeleževati se političnega delovanja. Vsako politično delovanje državnih uradnikov ima za posledico takojšen odpust brez vsakega priziva.
3. Pravoslavna cerkev bo svojim vernikom prepovedala uporabljati druge prisrge, kakor tiste, ki so po zakonu predpisane. Duhovniki, ki bi se tega predpisa ne držali, bodo kaznovani.
4. Dosedanja uradniška pragmatika se ukine. Sestavljena in uveljavljena bo nova.

Za obsežnim banovim poročilom se je danes dopoldne začelo

Zasedanje banskega sveta

Ljubljana, 14. febr.

Danes jutraj ob 10 se je v dvorani tukajšnje banovine začelo letošnje zasedanje banskega sveta. Pred uvodnim govorom, ki ga je imel ban dr. Marko Natlačen, je banski svetnik g. Senekovič prebral odlok notranjega ministra, da se skliče banski svet, ter odlok, s katerim se razrešijo dolžnosti banskih svetnikov inž. Vrbnjak Vinko, posestnik iz Staničev, dr. Breclj Anton, zdravnik iz Ljubljane, in dr. Višenjak Ivan, odvetnik iz Ptuj. Na njihova mesta pa so postavljeni Novšak Ivan, posestnik in župan v Mislinjah, za slovenjgraški okraj, dr. Stare Miloš za Ljubljano ter Vesenjaj Ivan, minister v pokoji, za mesto Ptuj. Na novo je postavljen za svetnika za ljubljanski okraj Franc Slavič.

Od 45 banskih svetnikov je bilo na današnjem zasedanju navzočih 42.

Pred prehodom na dnevni red sta bila imenovana za overovalca zapisnikov banska svetnika g. Jereb in g. Miloš Stare.

Po ugotovitvi sklepnosti in določitvi zapisničarjev je najstarejši član banskega sveta dr. Ravnihar Vladimir predlagal, da se odposljejo s tega zasedanja vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu ter pozdravne brzojavke predsedniku vlade dr. Stojadinoviću, notranjemu ministru dr. Antonu Korošču in finančnemu ministru dr. Dušanu Letici.

Za tem je sledil govor bana dr. Marka Natlačen, ki je izjavil:

Gospodje člani banskega sveta!

Prehajam k obravnavi banovinskega proračuna za leto 1938/39, ki tvori glavni in edini predmet dnevnega reda tega zasedanja.

Označba proračuna

Banovinski proračun, ki sem Vam ga predložil, izkazuje oblihih izdatkov 129.793.902 din. Ker je znašal proračun oblihih izdatkov za proračunsko leto 1937/38 120.344.799 din, vidite, da se je novi proračun proti dosedanjemu zvišal za 9.449.103 dinarje.

Največje povišanje proračuna in sicer za 5.946.600 din odpade na povišane anuitete. Ostalo povišanje proračuna pa odpade sorazmerno na vse oddelke banovinskega proračuna, izvemši

tehnični oddelek. Anuitete za odplačevanje obresti in amortizacijo dolgov so se morale povišati z ozirom na posojila, ki jih je banovina v teku letošnjega leta najela in o katerih bom kasneje govoril v zvezi s posameznimi poglavji proračuna.

Morda utegne kdo reči, da je povišanje proračuna za 9 milijonov dinarjev z ozirom na naše gospodarsko stanje, ki še vedno ni ugodno, previsoko. Toda temu nasproti poudarjam, da mi to povišanje proračuna nujno in brezpogojno narekujejo kulturne, gospodarske in socialne potrebe banovine. Ako hočemo gospodarske in kulturne ustanove ter socialne in zdravstvene zavode obdržati vsaj na dosednji višini, ako jih nečemo odvrti v njihovi naravni rasti in razvoju, jim ne smemo odrekat, kar jim je za uspešno delo neobhodno potrebno.

Z mirno vestjo lahko rečem, da sem pri sestavi proračuna postopal skrajno varčno, kar bi brez škode lahko izpadlo, in da sem pri odmeri posameznih izdatkov bolj skop kakor radodaren. Zato pa tudi lahko trdim, da je proračun, ki ga imate pred seboj, vseskozi minimalnega značaja. Mnoge so potrebe, tako kulturne, gospodarske in socialnega značaja, ki jih v proračunu sploh nisem upošteval ali ki sem jih upošteval le nezadostno, ker sem moral imeti pred očmi višino dohodkov, ki so omejeni in ki jih tudi pri najboljši volji nisem mogel še bolj zvišati. Trudil sem se, da sem izmed potreb upošteval predvsem tiste, ki bi jih brez obšutne škode res ne mogel prezreti.

Število državnih uslužbencev pri kraljevski banski upravi in pri podrejenih ji oblastvih je že od časa ustanovitve banskih uprav večje od števila banovinskih uslužbencev, vendar število banovinskih uslužbencev razmeroma močneje raste od števila državnih. Tako je število državnih uslužbencev od 1. januarja 1937 do 1. januarja 1938 zrastle za 0,6%, število banovinskih pa za 0,9%. Ta razlika prihaja od razlike v naraščanju državnih in banovinskih poslov; banovinski naraščajo vse bolj od državnih.

Delo za elektrifikacijo

Na kratko naj omenim delo in uspeh banovine pri izvajanju elektrifikacije, ki se vrši tudi še nadalje po načelih, ki si jih je postavil od početka bivši Deželni odbor kranjski ter so jih

(Nadaljevanje s prve strani)

Kmetijstvo

Za gospodarski in kulturni napredek kmečkega stanu je največje važnosti smotrna kmečka vzgoja in temeljita kmetijska izobrazba, ki dajeja vsemu strokovnemu kmetijsko-pospeševalnemu delu trdno podlago.

Ta kmečka vzgoja in kmetijska izobrazba pa ima pravi pomen za ves kmečki stan le tedaj, če zajame kolikor mogoče vso kmečko mladino. Zato je nujno, da se povzra število stalnih kmetijskih in gospodinskih šol in da se poleg teh stalnih šol še razširijo one uslanove, ki nudijo osnovno kmetijsko izobrazbo kmečki mladini, ki ne more obiskovati stalnih kmetijskih šol, to so strokovni kmetijski in gospodinski tečaji ter kmečko-nadaljevalne šole.

Jeseni bomo zato odprli prvi letnik kmetijske šole v Rakicih. Povečali bomo šolsko poslopje tako, da se bo mogel vsi študenti pouk, ne samo krajši tečaj. V kratkem bo dograjeno povečano internatsko poslopje ter stanovanjsko poslopje za nameščenice in delavce zavoda, ki morajo dosedaj stanovati zunaj v vasi. Pouk se bo začel še to jesen, zdaj pa se vrše že enomesečni tečaj. Odločno bomo nadaljevali s pripravi za dokončno ureditev gorenjske kmetijske šole v Poljčah, pričeli pa bomo s pripravi za ustanovitev gospodinskih šol za Prekmurje.

Za strokovno vzgojo vininarjev bomo ustanovili nove vininarske tečaje in pomnožili bomo število trimesečnih kmetijsko-gospodinskih tečajev od sedanjih 27 na 30.

Stanje našega poljedelstva bi najlažje in najtočneje označili s tem, da je proizvodnja mnogo premajhna in da v tem oziru zelo počasi napredujemo. Letno uvažamo okrog 10.000 vagonov žita, izvažamo pa samo krompir, fižol, zelje in hmelj. Večina kmetov ne pridela dosti žita niti za prehrano lastne družine. Da je naša proizvodnja premajhna, je mnogo krivo slabo obdelovanje zemlje, silno pomanjkljivo gnojenje ter seme starih in nerodovitnih domačih sort. Zato bo banska uprava predvsem skušala uvesti zboljšano seme, ki ga prideluje semenogojna postaja v Beltincih ter ga razmnožujejo kmetijski zavodi in nekateri napredni kmetovalci.

Druga ravno tako važna skrb je delo za zboljšanje travništva. Predvsem bo treba misliti na melioracijo prostranih površin zamočvirjenih zemljišč,

ki je eden najvažnejših problemov našega kmetijstva in ga bo treba postopoma, a vztrajno reševati.

Občinsko gospodarstvo se more postaviti na trden temelj samo na ta način, da se viri dohodkov dele na državne in samoupravne in da se po tej ločitvi za stalno dodeli v izključno izkoriščanje državi oziroma samoupravi. Po zakonu o podeželskih občinah smejo le-te uvajati doklade na državne neposredne davke, od posrednih davkov pa samo trošarino in takse. Ker tudi država pobira trošarino, je občinska trošarina pravzaprav tudi doklada. Mestne občine so za malenkost svobodnejše, ker poleg doklad smejo imeti tudi posredne davke, ki niso trošarina ali taksa. O banovinah je določeno na splošno, da smejo pobirati doklade na državne davke in samostojne banovinske davke, ne da bi bilo podrobneje povedano, katere. Vse to pa se samo načelna določila. Kajti konkretni davki se samoupravi dovoljujejo z aktom, s katerim se odobrava proračun, in sicer od leta do leta. Ta način je na več strani neugoden. Predvsem samouprave ne morejo gospodariti načrtno, to je za daljšo dobo naprej, ker ne vedo, kaj bodo drugo leto imele. Posledica tega, da se davki odobravajo od leta do leta, je tudi ta, da občine ne pridejo do tega, da svoje davčne vire goje, kakor bi bilo treba. Druga slaba stran je v samem dokladnem sistemu; samoupravi se odobri okvir, v katerem morejo določiti višino davčnine, in tako postanejo za en in isti predmet neenaki tudi taki davki, ki bi morali biti na vsem carinskem področju, to je v vsej državi enaki, ker vplivajo na stroške proizvodnje in konkurenčno sposobnost. Dokladni sistem krije tudi še to nevarnost v sebi — in naše občine so jo v času najtežje gospodarske krize brdsko občutile — da davčne uprave ob pičlem prilekanju sredstev najprej napolnijo državno blagajno, občinam pa odštejejo, kar ostane.

Samouprave morajo dobiti davke, ki se jim za stalno odrede v izključno izkoriščanje.

To vprašanje se da rešiti samo z zakonom. Projekt zakona o samoupravnih finančah ni nov; govori se o njem že nekaj let. Prav z ozirom na obstoj tega projekta so določila o samoupravnih finančnih virih, ki se nahajajo v uredbi o budžetiranju banovin in v zakonih o občinah in mestnih občinah, tako nedoločna in ohlapna. Vendar se doslej ni posrežilo, da bi se ta ureditev ustvarila, čeprav je nujen in nujna.

Zakaj pomoč našemu zadružništvu

Najbolj pereče vprašanje našega kmetijskega gospodarstva je obnove poslovanja kmečkih hranilnic. Kaj smo storili za oživiljenje kmečkih posojilnic?

V dravski banovini je bilo zaradi denarne krize in kmečke zaštite ravno kmetijsko kreditno zadružništvo najbolj prizadeto. Čim bolj je bil kje razvit kreditni sistem, tem bolj je trpel na posledicah denarne krize. Tako je razumljivo, da južne pokrajine posledic denarne krize skoraj niso občutile, dočim je denarstvo v naši banovini zaradi razvitega kreditnega zadružništva in organiziranega varčevanja najtežje občutilo vse posledice denarne krize. Napredek kmetijskega gospodarstva in blagostanje širokih ljudskih slojev je bilo ozko povezano z usodo kreditnih združ.

Zaradi velikega pomena, ki ga ima kreditno zadružništvo za narodno gospodarstvo banovine, zlasti pa za kmetijsko gospodarstvo, smo smatrali za neobhodno, da tudi banovina s svojo kreditno močjo pomaga kreditnim združam do likvidnosti, to tem bolj, ker nam je Zadružna zveza kot predstavnica 335 kreditnih združ ponovno predložila težki položaj kreditnih združ in nujno prosila za našo pomoč.

Po šestih letih krize, ko je zaupanje v posojilnice docela padlo, je bilo treba seveda mnogo večjih sredstev za likvidnost posojilnic, tako s strani Poštnih hranilnic, ki daje likviditete kredite na podlagi Agrarni banki predanega kmečkega portfelja, kakor tudi s strani naše banovine, ki je pomagala do likvidnosti Zadružni zvezi in njenim kreditnim združam s 5% obligacijskim posojilom v nominalnem znesku 63 milijonov dinarjev, ki se ima amortizirati v 20 letih. Te žrtve pa so bile potrebne, da se vsaj po šestletni nelikvidnosti kreditne zadruge zopet vrnejo v likvidnost. Banovina pa je prejela za to svojo dajatev protivrednost v tem, da ji je Zadružna zveza odstopila svojo terjatev iz specialne rezerve Zadružne gospodarske banke v znesku 50 milijonov in se obenem obvezala, da bo do leta 1937 odvajala banovini svoj čisti dobiček nad letnih 25.000 din.

Naj tu takoj odgovorim na vprašanje, zakaj so ravno Zadružna zveza in njene kreditne zadruge bile potrebne, da poleg likviditeta kreditov Pošt. hranilnice dobe še posebno pomoč za likvidnost s strani banovine. Zadružna zveza je s smotnim delom v letih pred denarno krizo izvedla zadružno disciplino glede nalaganja odvisnega denarja članic do viška in so tako kreditne zadruge imele ob začetku denarne krize pri njej nad 200 milijonov dinarjev naložb. Zadružna zveza je s tem denarjem prvenstveno kreditirala kreditne in druge zadruge, pri katerih pa ni bilo toliko potrebe po kreditih, da bi se vse vsot izrpal. Zaradi preobilice denarja je morala Zadružna zveza držati velike vsote v bančnih naložbah. Zaradi tega je denarna kriza ravno Zadružno zvezo najbolj zadela, na drugi strani pa so bile močno prizadete tudi vse številne kreditne zadruge, ki so imele znatne naložbe pri Zadružni zvezi. Zaradi tega dejstva je bilo za vzpostavitev likvidnosti velikega števila kmečkih kreditnih združ, vključenih pri Zadružni zvezi, potrebna še posebna pomoč banovine, da se z banovinski mposojilom pomaga do likvidnosti zadružni zvezi in potem Zveze nad 300 njenim članicam podeželskim posojilnicam.

V primeri s tem pomembnim in potrebnim dejanjem je postavka za zadružništvo, ki jo vsebuje bodoči banovinski proračun, pač majhne važnosti. Z ozirom na dajatev za likvidnost kmetijskega kreditnega zadružništva, ki bo koristno spet lahko oplojalo vse kmetijsko gospodarstvo, so se postavke za pomoč posojilnim združam morale nekoliko znižati, ne da bi pri tem zadružništvo na splošno trpelo škodo. Kajti moč zadružništva je v urejenem denarnem poslovanju. Brez dobrega, normalno poslojujega kreditnega zadružništva sploh zadružništva ni.

Poleg skrbi za likvidnost podeželskih kreditnih združ bo banska uprava žrtvovala znatne zneske za izobrazbo in vzgojo bodočih zadružnih delavcev, ki se šolajo v Zadružni šoli v Ljubljani.

Kraljevska banska uprava posveča predstoječi ponovni obnovi opešanih vinogradov veliko pozornost. Podpirala bo obnovo s stvarno podporo in s poukom, vendar bo pospeševala vinogradništvo po načelu, da se naj obnove vinogradništvo v izrazito vinorodnih krajih, v manj primernih legah pa naj se opuste in uporabijo za druge, bolj dobičkanosne kulture. Kajti ni v korist racionalnega vinogradništva, da bi se pospeševalo vinogradništvo v slabih legah, s čimer bi se povečala vinska kriza.

Da se omogoči siromašnejšim vinogradnikom obnova vinogradov, je ustanovljen sklad za brezobrestna mera. V letošnjem proračunu je predviden

dež. znesek 1 milijon dinarjev kot prispevek temu skladu. Upam, da bo tudi v bodočih letih mogoče dotirati ta sklad od leta do leta vsaj z enako visokim zneskom kakor letos. Ta posojila se bodo dajala le vinogradnikom, ki niso mogli ne morejo izvršiti obnove sami, ki imajo vinograde v izrazito vinorodnih krajih in v zemljah, ki niso sposobne za druge kulture. Drugi pogoj je, da se mora vinograd pravilno obnoviti, to je, da se bo pri obnovi uporabila primerna ameriška podlaga, predpisana žlahtna sorta po trsem izboru, da bo posajen vinograd v pravilni razdalji in da bo vseboval največ tri sorte, tako da bo po obnovi dosežen vsaj približno enoten tip vina. Obnova se mora tako pravilno izvršiti, da bo vinogradnik imel kakovostno in količinsko zadovoljiv pridelek. Da bo za obnovo na razpolago dovolj cenejših in prvovrstnih cepčlenk od selekcioniranih trsov, se bo povečala proizvodnja cepčlenk z ustanovitvijo treh večjih trsnic. Te se bodo osnovala v vinogradniških okoliših, ne po političnih okrajih in sicer ena v pljuškem, ena v šmarnskem in ena v črnomeljskem okraju. Za pljuški okraj je že določen kraj trsnice, za ostale dve se bo določil v kratkem. Trsnica v Pekrah bo delovala do konca leta 1939. Vendar nprdukeja cepčlenk ne bo s tem zmanjšana, ker bo vinarski in sadjarski šoli priključeno posestvo Racer-dvor v Mariboru proizvajalo najmanj toliko cepčlenk, kolikor bi jih do konca leta 1939 proizvajala trsnica v Pekrah.

Važno vprašanje je zatiranje samorodnic. Samorodnice se morajo zatirati, ker so v veliko škodo našemu vinogradništvu, zdravju in morali našega naroda. Za zatiranje samorodnic je kraljevska banska uprava žrtvovala velike vsote za tečaje, za precepčlenke šmarnice, za nagrade v obliki brezplačnih cepčlenk in sadnega drevja, travniškega in deteljnega semena za izkorenjenje šmarnice. Vendar te žrtve niso dosegle očene, kar se je želelo namreč da bi samorodnice čimprej popolnoma izginile.

Za še bolj intenzivno pospeševanje vinogradništva in sadjarstva, posebno glede racionalizacije, se bo kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Mariboru prenosovala v vinarski in sadjarski zavod. Naloga tega zavoda bo, da z znanstvenim in poskusnim delom pospešuje vinogradništvo in sadjarstvo. Razen analiz vinskih mostov in vin po zakonu o vinu bo preiskaval zemlje glede pravilne določitve podlage.

Slično znanstveno in poskusno delo se bo izvršilo tudi za sadjarstvo. Še to leto se bodo osnovali po nekaterih sadnih okoliših vzorni poskusni sadovnjaki s prispevki kraljevske banke uprave. Taki sadovnjaki so največjega pomena za pospeševanje sadjarstva. V njih se preizkušajo nove in najprimernejše sorte za dotični okoliš. Iz teh poskusnih nasadov bodo dobivali sadjarji najboljše in najzanesljivejše cepce od priznanih sadnih sort, ki jih bodo potem porabili pri precepčanju drevja.

Drugi del poročila objavimo jutri.

Nova telefonska proga

Št. Jernej, 12. februarja. V prihodnjih dneh dobi naš poštni urad telefon, ki ga doslej nismo imeli. Ističasno bodo montirane telefonske govornice tudi v Kostanjevici, Cerkljah in Krški vasi ter bo zvezala tako nova telefonska proga Novo mesto z Brezicami. Podaljšana pa bo zveza še preko Bregane in Samobora proti Zagrebu.

Potreba po telefonu se je pokazala v naši dolini kmalu po vojni in jo je pristojno ministrstvo tudi priznalo z dejansko odobritvijo gradnje telefonskih naprav. Pri takih stvarih pa so najmerodajnejši krediti in kreditne možnosti, zaradi katerih se take odobritve običajno zavlečejo v nedogled, če ne kar v pozabljene. Pred več kot desetletji so bile odobrene postavke za konzole in izolatorije, več let pozneje za žice, sedaj pa končno še za aparate same. Vsa pravila, ki smo jo več let brez haska vzdrževali in popravljali, bo postala po tolikih letih zelo koristna za našo dolino.

Pripravljalni tečaj za srednje šole, ki ga organizira Društvo brezposelnih prof. kandidatov se vrši na II. drž. realni gimnaziji. Vpisovanje in informacije ob torkih, četrkih in sobotah od pol 4 do pol 5 na istem zavodu ter vsak dan od 10 do 12 v društvenem lokalu, Krakovska ulica 35. Cena za vsak predmet za 3 ure pouka tedensko 90 din mesečno. Vpisnina 10 din. V tečaj se sprejemajo tisti, ki obiskujejo še šolo in pa tudi tisti, ki so bili izključeni in se pripravljajo na izpit koncem leta. — Odbor DEPK

Veličastna papeževa proslava

Maribor, 13. februarja.

Maribor je imel danes zopet priložnost, da pokaže svojo veliko katoliško zavednost. 16. obletnico kronanja sv. očeta Pija XI. je proslavil na izredno manifestanten način. Tako cerkveni, kakor svetni del te proslave je izpadel izjemno lep in zopet pokazal, da je ves Maribor edin, kadar treba izpričati javno katoliško zavednost. Dopoldne ob pol 10 je bila proslava v stolnici. Pred pričetkom so se zbrale pred škofijskim dvorcem deputacije katoliških društev z mnogostevilnimi zastavami ter so spremljale prevzvišene vladiko v stolnico. Sledila je pridiga, ki jo je imel knezoškof dr. Tomažič, nato pa pontifikalna sv. maša z zahvalno pesmijo. Službi božji so prisostvovali tudi predstavniki oblasti.

Ob trideletni na 12 je bila v veliki uniojski dvorani slavnostna matineja. Na sporedu so bile pesmi, ki jih je zapel moški zbor bogoslovcev pod vodstvom svojega pečovodje bogoslovca Mihaliča, deklaracija dijaka vije gimnazije, glavna točka pa sta bila govora knezoškofa dr. Tomažiča in odvetnika dr. Leskovarja.

Uvodoma svojega govora je prevzvišeni dokazoval, da rimski papež nadaljuje poslanstvo Kristusova in nadaljuje apostolat prvega papeža apostola Petra. Potem je navezal vprašanja, kje je prava Cerkev Kristusova: Tista je prava, ki je postavljena na fundament sv. Petra. Ali je Cerkev Kristusova zmanjkalo temelja, ko je Peter umrl? Nikakor! Temelj, na katerem Cerkev Kristusova stoji, je postal tisti, ki je slopil na Petrovo mesto

Velike poverebe pri tvrdki Jax

Ljubljana, 14. februarja.

Ljubljanska tvrdka šivalnih strojev in koles Jax se je pred dobrimi 60 in več leti priselila iz Linza v Ljubljano. Tu je imela svojo podružnico, ki se je po prevaru osamosvojila. Jaxi so bili prav potetni ljudje in so kmalu po Sloveniji zasloveli kot solidna tvrdka za šivalne stroje. Mnogo poslov so imeli s sosednjo Hrvaško in Dalmacijo.

Danes ob 8.30 pa se je začela velika razprava pred kazenskim sodnikom-posamnikom g. dr. J. Kojaljem zaradi velikih poverb, katerih je obtožena Katarina Sernetz, rojena 30. dec. 1899 v Gor. Radgoni, samska privatna uradnica, stanujoča v Zgornji Šiški št. 266. Obtožena je prestopka poverebe po §-u 318 k. z. in tatvine po §-u 314 k. z. Od l. 1934 naprej si je po navedbah tvrdke Jax obtožena prisvojila manjše in večje zneske v skupni vsoti nad 200.000 din. Javno obtožbo zastopa drž. tožilec dr. Julij Fellahar, obtoženko Sernetzovo brani odvetnik dr. V. Pegan.

Tvrdka Jax je obtoženko predlaskim ovadila po svojem pravnem zastopniku dr. Schleyu drž. tožilstvu zaradi poverebe. Predložila je prav obširen spis. V letih 1934 in 1935 je tvrdka utrpela prav velike izgube, tako 79.180 din in 153.256 din. Obvado je zlasti podprl inž. Jax in tudi priča Schöner, ki je gornjo izgubo izračunal. Tvrdka Jax je v dobi krize utrpela velike izgube. Dolgo časa so pregledovali trgovske knjige. Naposled je tvrdka prišla do zaključka, da je prav obtoženka ona, ki je zakrivila primanjkljaje s svojim poslovanjem kot blagajničarka. Sprejemala je denar, pa ga ni, kakor trdi obtoženka, izročila blagajni, marveč ga je pridržala za sebe. Obtoženko zlasti obremenjuje dejstvo, da si je v Zgornji Šiški zgradila vilo, ki je vredna nad 250.000 din. Pri hišni preiskavi je bilo zaplenjenih več hranilnih knjižic, v katerih so bili naloženi večji zneski. Hranilne knjižice so se glasile na ime raznih članov rodbine. Obtoženka trdi, da je ta denar dobila obtoženka iz Jaxove blagajne, ne pa, da bi si denar pridobila ostali člani rodbine, ki so bili deloma brez posla. Preiskava, ki je bila zelo dolgotrajna, je ugotovila, da so res vsi Sernetzevi zelo varčni ljudje. Verjetno je torej, da so si vilo zgradili deloma tudi s svojimi denarjem. Oče, ki je umrl pred letom 1934, je imel 1200 din pokojnine. Ona sama je res tudi imela leto mesečno plačo, toda vsi stalni dohodki so komaj zadostovali za preživljanje mnogostevilne rodbine. Obtoženka dalje naveda, kako so se glasile nekatere hranilne knjižice. Ena knjižica se je glasila na ime Viktorja Serneca, ki je 14 let živel na Dunaju. Zato je zelo malo verjetno, da bi Viktor Sernetz, Dunajčan, ki se izdaja za Nemca, nalagal svoje prihranke v naših denarnih zavodih. Po obtožnici je morala obtoženka že pred 1934 izvršiti razne poverebe in tatvine. Kupila je v oktobru l. 1934 stavbno parcelo za 44.000 din v Zgornji Šiški. Stavbeniku Batteliniu je dala 101.000 din v hranilnih knjižicah in 49.000 din v gotovini. Nadalje mu je plačala dva večja zneska v blagu iz trgovine Jax.

Zanimivo je, da je bilo do februarja 1936 prav priprosto blagajniško in knjigovodstveno poslovanje. Šele od februarja 1936 so uvedli registrirno blagajno. Poprej ni bila mogoča nobena kontrola in je tvrdka zašla tako daleč, da je stala skoraj pred konkurzom. Z registrirno blagajno pa je bila omogočena boljše kontrola. Efekt kontrole je bil naravnost presenetljiv. Inkaso za malo robo in popravila se je povečal za 50% od prejšnjega inkasa.

Obtoženka Katarina Sernetzova zanika vsako krivdo. Zagovarja se, da je bilo res pri tvrdki Jax

kot rimski škof. Skala, na katero je zidana Cerkev Kristusova, je obenem njen poglavar, ki naj kakor Peter pase vsa jagnjeta in vse ovce. Torej ne more biti Cerkev Kristusova nikjer, kot tam, kjer je rimski škof, ki mu pravimo papež ali sv. oče. Te neizprosne logike ne more ovreči nikdo, komur gre za resnico, komur ne gre za časte koristi, ampak za Boga, za Kristusa, za rešitev duš.

Potem je prešel v izvajanjih na sedanega sv. očeta Pija XI., za katerega življenje smo na larsko obletnico trepetali. Bog pa mu je skoraj čudežno ohranil življenje in zdravje. Včeraj je bilo 16 let njegovega dela za mir, za razširjenje katoliških misijonov v svetu, za dobro razmerje med Cerkvijo in državami vsega sveta. Za združen razdvojen kristjanov, za poglobitev in ustalitev verskega življenja po katoliški akciji, za čistost, svetlost in ne-razrešnost krščanske zakonske zveze, za socialno pravično obnovo človeške družbe, za obrambo večnih resnic pred brezbožstvom, za napredek prave znanosti in umetnosti, za vse, kar je resnično dobro, lepo in zveličavno. Tudi verniki nekatoliških cerkva s spoštovanjem priznavajo njegovo odlična dela za pomirjenje človeštva.

Naša prošnja se glasi: Ohrani Gospod našega papeža Pija XI., osrečuj ga na zemlji in ne daj ga v roke njegovih sovražnikov.

Dr. Leskovar je imel lepo sestavljen govor o službi sv. očeta, katero vrši sedaj že 16 let papež Pij XI. modro in previdno za ohranitev miru med vsemi državami in narodi za medsebojno slogu katoličanov in za izvajanja katoliškega življenja v dejanju po katoliški akciji.

knjigovodstvo zelo primitivno, a obenem komplikirano. Lahko se je pripetila kakšna pomota glede manjših zneskov, zlasti odkar je odšel v pokoj Rajko Sitter in je v podjetje vstopil inž. Karol Jax. Pomnožili so se posl in ona je bila močno obremenjena. Ni samo ona knjižila, marveč tudi drugi uslužbenci. Lahko so torej tudi drugi napravili knjižne in blagajniške pomote.

Razprava bo trajala cel dan, kajti k razpravi je vabljenih več prič, dalje so sodniki predložili razni blagajniški izpiski in je sodni akt izredno velik.

KINO SLOGA 27-30

Danes poslednjič vesel in zabaven film

Transatlantik

po poznani noveli "Hotel na vodi" in po gledališkem komadu "Spjel am Bord" od pisatelja Axtela Iverssa. — V glavni vlogi: Viktor de Kowa, Susi Lanner, Alfred Abel.

Nevaren, prekupčevalec pod ključem

Celje, 13. februarja.

Ze dalj časa se je potikal po Mariboru in Celju neki prekupčevalec koles, ki je prevrtil že večkrat mehanikarje. Njegov način prevare je bil poseben originalen. Najprej je poizkusil svojo srečo v Mariboru, kjer je opeharil 4 mehanikarje. Oglasil se je v trgovini, kjer je kupil novo kolo. Pokazal je svojo ponarejeno legitimacijo s sliko, tako, da mu je trgovec mirno zaupal. Kolo je stalo nad 1000 din, premeteni kupovalce pa je naredil pogodbo, plačal le kakih 400 din in odpeljal kolo. V pogodbi je navedel vedno napačen naslov. Tako se mu je posrečilo, da je opet nastopil v Mariboru kar 4 mehanikarje. Zaman so pošiljali ta račune, pisma so se vračala, goljuf je ostal nepoznan. Kolesa je seveda prodal in dobil zanje lepe denarce. Kmalu se je pojavil v Celju, kjer je nadaljeval svoje delo. V svoji zvitosti je prekanil s ponarejeno legitimacijo trgovskega pomočnika Jožeta K., ki je imel motor. Kmalu se je spoznal z njim in ga preslepil, da mu je posodil svoje motorno kolo. Minilo je več dni, lastnik motornega kolesa pa je še kljub temu upal, da mu ga bo vrnil. Njegov up pa je po več dnevih splaval po vodi, motornega kolesa še do danes ni dobil nazaj. Pisal je na naslov, katerega mu je dal ljubitelj njegovega motorja, pisma pa so se vračala z napisom "nepoznat". Začele so se stroge poizvedbe. Orožniki so po trilateralni in po osebnem opisu aretirali v petek, 11. febr. 20-letnega delavca Antona G. iz Rogaske Slatine in ga privedli v Celje. Pri zaslišanju je Anton G. priznal vse goljufije v Mariboru priznal tudi, da je odpeljal motorno kolo, katerega pa je že prodal. Pri njem so našli polno listino, s katerimi je prepuščal svoje odkupovalce, da so kupili od njega kolesa. Preiskava bo še marsikaj dognala in dozdeva se, da ima ta tič še precej masla na glavi.

Gostovan'e Ilirije v Celovcu

Včeraj je v Celovcu gostovala proti tamkajšnem Villacher Sportvereinu ilirijanska hokej sekcija. Tekma se je končala neodločeno z rezultatom 2:2 (2:0, 0:0). Ilirijani so nastopili s štirimi rezervami.

Tek na 18 km v Hofgasteinu

Hofgastein, 12. febr.

Po večerajšnjem štafetnem teku 4x8 km, pri katerem je naše akad. moštvo tako častno odrezalo in doseglo tretje mesto, se je danes vršil tek na 18 km. Udeležili so se ga od naših Močnik. Primožič in Bevc. Tu smo dosegli zopet lep uspeh in so od 57 startujočih naši dosegli 10., 11. in 12. mesto. Pred njimi so same avstr. klase, ki so že večkrat zastopali avstr. barve v inozemstvu, ter po dva Nemca in Čeha. Kot celota so se vsi sijajno držali in dosgli kot moštvo od šest-najstih častno 2. mesto.

Proga je bila dolga 16 km in imela 200 metrov višinske razlike. Vodila je po valovitem terenu skoraj do Badgašpleina, tu je napravila dolg lok in imela v obratni smeri zelo veliko vzpona. Sledil je smuk, temu pa 2 km teka po ravlini in cilj. Proga je bila srednje težka, vsi startujoči so prišli na cilj. Vreme je bilo tekačem zopet nenaklonjeno, ves dopoldan je snežilo in novozapadli sneg je zopet delal vsem tekačem preglavice pri mazuju. Tu so imeli eni več sreče, drugi manj in je imel med prvimi Bevc, od naših najboljši namazane smuči. Zato je tudi razumljivo njegovo prav dobro 10. mesto ter je pustil oba naša specialista dolgoprogna Močnika in Primožiča za seboj. Bevc, ki je tekel za kombinacijo, ima najlepše zglede, da zasede v tej disciplini eno prvih treh mest, seveda ako oba skoka stoji

Ako tudi naši tekači niso med prvimi, so vendar vsi napravili odlični vtis. Stilno jim noben drug tekač ne pride blizu in se je med zbrano publiko čulo večkrat pohvalne besede o stilu naših tekačev. Malo več sreče v mazuju ali pa malo boljše vremenske razmere in naši bi bili vsi med prvimi desetimi.

Rezultati so sledeči:

1. Kučera František, M. N. Brno, 1.07,57.
 2. Inž. Peyrer Helmut, T. H. München, 1.08,04.
 3. Rossner Fred, N. Graz, 1.08,13.
 4. Subojacky Jos., M. N. Brno, 1.08,39.
 5. Inž. Walter Hesse, N. Graz, 1.08,54.
 6. Puge Hubert, N. Graz, 1.09,10.
 7. Dolle Karth Walter, Fic. H. Wien, 1.09,39.
 8. Bevc Edvard, N. Ljubljana, 1.11,27.
 9. Primožič Jož., N. Ljubljana, 1.11,57.
 10. Močnik Cveto, N. Ljubljana, 1.12,31.
- Jutri bo tekovanje v smuku, proga je dolga 6 km in pol z viš. razliko 1180 m. Tu nastopino s petimi tekmovalci.
- Rezultati smuka:
1. Miller Heinz, TH. München, 4.56.
 2. dr. Egerth Kurt, N. Innsbruck, 5.09.
 3. Berud Frantz N. Freiburg, 5.31.
 4. Heim Hubert, N. Ljubljana 5.37.
 5. Heyrowstey Herbert, FH. Wien, 5.38.
 6. Novak Jože, N. Ljubljana, 6.28.
 7. Sorli Marjan, N. Ljubljana, 6.38.

Od tu in tam

»Seljaška sloga, ki jo vodi znani mačkovski prvak Rudolf Herec, je imela včeraj v Zagrebu svoj redni letni občni zbor. Udeležilo se ga je okrog 200 kmetov. Na zborovanju so povedali, da ima »Seljaška sloga« 585 podružnic s 34.000 članov. Političen govor pa je imel senator inž. Avgusta Kušutič.

Včeraj se je v Belgradu ustanovila zveza inženirskih zbornic mesto prejšnje glavne uprave inženirskih zbornic. Sprememba se je morala izvesti zaradi zakona o inženirskih zbornicah in zaradi določil zakona o pooblaščenih inženirjih.

47 članov je imela roparska družba, ki so ji prišli pred tednom na sled v okolici Bjelovara in jo večinoma že polovili. Kolodvoval je bil Stjepan Kršulj, delavec iz Sela pri Senju. Družba je silno pisana, v njej so ženske, moške, natakariji, uradniki, kmetje. Roparji so se proslavili s svojimi krutostmi. Na Virju so udrili v stanovanje neke učiteljice, jo zvezali in ji žgali podplate, da bi jim izdala skrivališče svojega denarja. Nazadnje so dobili le 400 dinarjev. Svoje delovanje pa so razgledali daleč naokoli. Vlamjali so tudi v Liku, v Varaždinu, Murski Soboti, v Podravini in Lipiku in v okolici Karlovca. Škodo so naredili za več kakor pol milijona dinarjev. Razprava proti vsem 47 zločincem bo prihodnji mesec.

Zveza trgovskih društev iz vse države je zasedala v Banjaluki. Navzoči so bili zastopniki vseh banovinskih central, predsedoval je banjalški veletrgovci Rajko Dimitrijevič. Največ pozornosti so bile deležne nabavljalne zadruge, v katerih vidijo trgovci največjo konkurenco svoji obrti. Ne morejo razumeti, kako more vlada v izdani meri podpirati zadružništvo, dočim trgovstvo ne uživa nobenih privilegijev. Na razpravo je prišla seveda tudi Ta-Ta. Trgovci so menda dosegli pri vladi, da bo smela poslovati edino centrala te trditve v Belgradu, ki nikjer drugje ne bo mogla ustanoviti svojih podružnic. Nazadnje so sklenili, da bo trgovski kongres letos junija v Ljubljani v zvezi z ljubljanskim velesejemom. Včeraj so določili tudi dnevni red tega kongresa.

Med političnimi prvaki naše nemške manjšine, ki ima svoje središče v Vojvodini, je izbruhnil oster spor. Na eni strani je dosedanj voditelj in predstavnik Nemcev dr. Kraft, na drugi strani pa novosadski odvetnik dr. Moser. Spor se je začel v javnosti obravnavati zaradi odprtega pisma, ki ga je dr. Moser naslovil na dr. Krafta. S dr. Moserjem se strinja zlasti nemška mladina, ki je precej nacionalistično navedena. S sporom se je bavil tudi zbor nemških prvakov, ki je pa obsodil izpad dr. Moserja. Tudi nemške kreditne zadruge, ki jih je 70, so obsodile tako postopanje dr. Moserja. Pravijo, da napadi dr. Moserja ne morejo nič vplivati na Kraftov politični mandat. Dr. Moser pa ne molči in objavlja v nemškem glasilu »Deutsches Volksblatt« izjave družev, ki se njegovi akciji pridružujejo.

Otroka z dvema glavama je rodila Iza Mango, soproga železničarja v Konjici v Bosni. Zena je morala v mostarsko bolnišnico, kjer so jo operirali. Rodila je dečka z dvema glavama, čigar telo je bilo popolnoma normalno razvito. Vendar je otrok kmalu po porodu umrl.

»Kitajsko vprašanje« v Splitu, s katerim so se morale baviti tudi policijske oblasti, so v soboto dokončno rešili. Kapitan angleške ladje »Sooters Island« se je v prisotnosti angleškega konzula v Zagrebu Rappa pogajal z upornimi Kitajci in nazadnje dosegel sporazum. Glavna upornika častnika Vei Jao Kuan in inženir Li Kvang Jao, ki ju je splitska policija imela že v zaporu, sta bila odpuščena in izplačana. Kapitan je izročil zanj zastopniku neke potovalne pisarne v Splitu 24.000 dinarjev, s katerimi bosta plačani vozni karti od Splita do Sangaja v drugem razredu. Z ostalimi Kitajci pa je ladja odplula v Port Said in naprej v Rdeče morje.

Sredi najbolj veseliga razpoloženja je smrt edela 83 letnega posestnika Andreja Božiča v Vrbovcu pri Varaždinu. Andrejev vnuk se je v petek poročil ter je bila svatba v dedovi hiši. Ko se je vse veselilo, je Andrej prinesel kot poseben dar mlademu paru 150 dinarjev, ki jih je dolgo let hranil. Nato je zapovedal muzikantom, naj zagrajo veselo popevčico. Ta čas se je stavec vedel na stol in zadremal. Ko so ga hoteli prebuditi, so spoznali, da je stavec med tem že umrl. Zadel ga je kap.

Unsko progo v Bosni grade s pospešenim tempom. Zlasti po božiču so z delom pohiteli in izvrtali že nekaj malih tunelov. Proga bo normalnotirna, dovršena pa bo l. 1941.

Izredno krvavo svatbo so doživeli v petek v Dupleku v Slovenskih gorah. Ženil se je posestnik sin Janez Janžekovič, ki je šel po nevesto v Kremeljčak. Tam je bila tudi poroka. Po poroki je bila kajpak vesela svatba, nakar so jo vsi svetje z ženinom in nevesto vred mahnil v Duplek na ženinov dom, da bi se veselje tam nadaljevalo. Spotoma pa sta se spila ženin in Adolf Roškar, ki je bil med svati. Roškar je podrl ženina na tla in ga s kuhinjskim nožem močno oklal. Ko je mlada žena videla svojega moža v nesreči, je priskočila na pomoč. Toda napadalec je napadel tudi njo in ji zadrl nož v prsa. Obdava so prepljali v mariborsko bolnišnico, vendar je Janžekovič že med prevozom umrl. Mlada žena, ki je močno ranjena pa niha med življenjem in smrtjo.

Gnusnega brezvestneža je prišla zagrebška policija v osebi trgovca Ota Vrhovskega. Pri njem je služila 15 letna Katica Beložič. Nekega dne je dekle prišlo vse obupano k svoji sestri, vendar ji o vzrokih potrtosti ni hotelo ničesar govoriti. Nekaj dni kasneje pa je poskušala izvršiti samomor. Pravčasno so jo odpreli v bolnišnico in ji izprali želodec. Zaradi zadobitih poškodb pa je čez deset dni umrla. Zapustila pa je pismo, v katerem dolži svojega poslodajalca trgovca Vrhovskega, da jo je zlorabil in spravil v nesrečo. Mož se ji je nekaj časa vsiljeval, ko pa ni uspel, je dekle zvezal in mu z robcem zamažil usta. Nazadnje pa ji je šel zagrozil, da jo bo ubil, če bo lje o tem kaj znila. Šele smrt dekletova je spravila to pregreho na dan.

Večina dalmatinskih tovarn za cement je ustavila delo zaradi pomanjkanja naročil. Včeraj je nehala delati tovarna v Kaštel Sućurcu pri Splitu in odpuštila prvo partijo 400 delavcev. Tovarna je proizvajala dnevno 81 vagonov cementa. Druga tovarna, ki je nehala obratovati, je »Split«, v kateri je bilo zaposlenih 1200 delavcev. 21. februarja bodo morali še vsi ti delavci na cesto. Tudi vse druge tovarne so na tem, da nehaajo z obratovanjem, ker ne morejo nikamor plasirati svojih izdelkov.

Proslava elektrifikacije v St. Jerneju

V soboto je bil St. Jernej priključen na ban. električno omrežje

St. Jernej, 12. februarja.

Danes je bil za St. Jernej slovesen dan. Proslavili smo trenutke, ko je bila banovinska elektrika priključena na naše krajevno omrežje. Ob tej priliki so nas počastili s svojim obiskom odlični moške iz Ljubljane, Krškega in Kostanjevice. Ob enajstih je naznanil brzovaj, da pride tudi sam gospod ban in da bo on tudi osebno priključil St. Jernej na banovinski daljnovod.

Novo elektriko smo pričakovali že za božične praznike, potem za sredo januarja in Svetnico. Potrebni krediti so vsi stvar zavlekli do današnjega dne.

Prva dela na strani visoke napetosti so se pričela že poleti in prav tako tudi gradnja dveh transformatorskih postaj: v St. Jerneju in v Kartuziji Pletierjah. V jeseni in pozimi so potem izvršili dela na nizkonapetostni strani, t. j. lokalno omrežje. Z električnimi napravami »Zadružne elektrarne«, ki nam je doslej dobavljala električno energijo, je prevzela banovina po pogodbi tudi staro omrežje, ki ga je pa bilo treba vsega na novo zgraditi, ker ni novim zahtevam glede večjih obremenitev in varnostnih predpisov nič več odgovarjalo. Delo se je potem izvršilo postopoma tako, da so zgradili mesto starega omrežja novo in ga časno priključili na domačo elektrarno. To omrežje so razširili potem še na sosednje vasi Brezovico, Smarje, Zvabovo, Smaljšo vas in Dobravico. Pleterski transformator je namenjen v prvi vrsti Kartuziji Pletierjam, pozneje pa bodo priključene nanj še nekatere okoliške vasi.

Dela so doslej že toliko napredovala, da je bilo mogoče preključiti omrežje na banovinski transformator, kar se je zgodilo danes na svečan način. V večernih urah se je zbrala na trgu v St. Jerneju velika množica ljudi, da dostojno sprejme bana dr. Natlačen in druge goste, ki smo jih pričakovali. Po svoji znani točnosti se je pripeljal g. ban v avtomobilu ob pol sedmi uri s svojim osebnim tajnikom dr. Kovačičem. Spremljal ga je pa tudi inšpektor inž. Roč. Pred njim pa je dospel iz Krškega okrajni načelnik g. Tomšič in župan iz Kostanjevice g. Likar. Gospoda bana je pozdravil prvi b. s. g. dekan Jože Anžič, za njim pa še župan g. Vide, šolska mladina, gasilci, Prosvetno društvo in Fantovski odsek, ki se je prvič pokazal v novih uniformah. Po končanih pozdravnih nagovorih je spregovoril nekaj lepih besed g. ban, nakar je priključil omrežje na transformator. Ves trg, zvonik, cerkev in župnišče so zažareli v luči žarnic in reflektorjev. Otvoritev so spremljali strelji in pritkavanje zvonov. Potem so odšli vsi v cerkev, kjer je bil zahvalni Te Deum in je gosp. dekan Anžič nagovoril goste in množico.

Iz cerkve se je podal g. ban s spremstvom na občino, kjer mu je bila izročena diploma častnega

občanstva. Občina mu je dala v priznanje za njegove zasluge za naš kraj, da omenimo le sedanjega elektrifikacije in pa dvamilijonske kredite za melioracijo Kozarij. Prav tako pa ima občina zagotovilo g. bana tudi za nadaljnjo naklonjenost, ki jo bomo v bodoče še tako zelo potrebovali. Diploma sama je delo Jugoslovanske tiskarne, okvir je pa izdelal zelo okusno in naravnost umetniško znani podobar Josip Hudoklin, ki je dal doslej že mnogim dolenskim, štajerskim in hrvaškim cerkvam res lepe oltarje.

Množica je pričakovala g. bana pred občinskimi uradom in ga je nato spremlila v župnišče na majhen pregrehek. Gospod ban se je v poznih večernih urah vrnil v Ljubljano.

Tako je prenehala danes z obratovanjem domača »Zadružna elektrarna«, ki je bila ustanovljena leta 1936. Ze pred svetovno vojno so bili izdelani načrti elektrarne, za katero naj bi preuredili cerkveni mlin na vaškem potoku, pa je takrat patronatni kapitelj v Ljubljani gradnjo odsvetoval, češ da se ne bo podjetje rentiralo, ker bi bilo treba plačevati dražega strokovnjaka pri elektrarni. In prav je imel, kot smo spoznali danes.

Po svetovni vojni se je za to misel ogrel prejšnji župnik duh. svetnik g. A. Lesjak toliko časa, da je stvar končno dozorela in je 3. avgusta 1926 domača elektrarna začela obratovati. Zadruga je bila ustanovljena s kapitalom 100.000 din, ki ga je dala domača posojilnica. Čeprav je zadruga gnočno dovolj dobro uspevala, je bil to zgrehen poizkus zato, ker ni imela elektrarna nikdar strokovnjaka in so njeni »monterji« ter na drugi strani konzumenti počenjali, kar so hoteli. Razmere so se v zadnjih letih rapidno slabšale, posebno odkar se je pokvarila regulacija napetosti in je ostala elektrarna brez zakonito predpisane naprave. Zato ni čudno, če ni nobena žarnica preživela niti desetine svoje normalne življenjske dobe. Tako so imeli konzumenti silno drago luč, čeprav dejansko tokovina ni bila večja od nove banovinske, če štejemo še vse trošarine. Na drugi strani je trpela elektrarna zaradi slepih konzumentov, tako da je že težko zmagovala delo. Ni čudno, da smo bili več v temi kot pri luči. Potrpeli smo pa, ker smo vedeli, da dobimo kmalu boljšo, banovinsko elektriko.

Sedaj se nam je želja spolnila in smo za njo zelo hvaležni. Z današnjim dnem pa še niso zaključena elektrifikacijska dela v našem kraju. Na nekaterih mestih bo treba še izpopolniti lokalno omrežje, zgraditi nov transformator za vasi Groblje, Ostrogo, Prekopo, Ledčo vas in Staro vas, in zgraditi lokalno omrežje pleterskega transformatorja. Z novimi krediti pa bo napredovala elektrifikacija preko Krke proti Skočjanu in Novem mestu. — Ta velika dela bodo doprinesla znaten delež k probujanju naše doslej tako zanemarjene doline.

Zaključek tekem ZFO

Včeraj so se v Planici vršile še zadnje borbe v mednarodnem smučarskem tekmovalstvu Zveze fantovskih odsekov. Ves štab, ki vodi tekme, se je že v petek zvečer poslovil iz prijaznega Črnega vrha in se preselil v Planico, kjer so bile včeraj in v soboto še tekme v klasični kombinaciji. Prav tako prijazno kot so sprejele naše tekmovalce Jesenice in Črni vrh, so se odzvale tudi Rateče. Domačini so se zavedali, da so to pot prišli v vas tekmovalci domači ljudje — fantje naše slovenske katoliške mladinske organizacije in zato so si Rateče nadele svatovsko oblačilo. Raz hiš so visele jugoslovanske in češkoslov. zastave in slavoloki so krasili zadnjo gorenjsko vas ob meji. Tekme in organizacija tekmovalstva so pokazale, da je Zveza fantovskih odsekov na najboljši poti.

Ob zaključku teh prvih tekem Zveze fantovskih odsekov moramo priznati, da so nadkrilile vsa naša pričakovanja. Sprva smo s strahom in s skepo gledali na to prireditel, kajti nikdar si ne bi mogli misliti, da je prosvetno in športno delo v naših organizacijah že na taki višini, da si upa tvegati mednarodno tekmovalstvo. Suha in lačna leta, ki so jih morale preživljati slovenske katoliške mladinske organizacije dolgo vrsto let, se zdaj niso pustila onih žalostnih sledov, ki bi jih bilo treba pričakovati ob vsaki drugi športni organizaciji, ki bi bila prisiljena na brezdelje toliko dolgih let. Črni vrh in Planica sta nas poučila o nasplošnem: slovenska fantovska, katoliška in mladinska organizacija je prišla iz katakomb osvežena, močnejša in udarnejša kot je bila kdaj. Ta prvi nastop je poučil o tem vso javnost in dal obenem pobudo tekmovalcem, organizatorjem in vsem drugim za novo delo. Ni nas sram priznati, da smo z bojaznijo in strahom pričakovali, kako bodo izpadle tekme, kako bo funkcionirala organizacija in kakšen bo odziv med ljudmi na to prireditel slovenskih fantovskih odsekov. Izid nas je presenetil in nas razveselil, kajti videli smo mnogo več, kot smo pričakovali. Leta v katakombah so bila leta zorenja, izčiščenja in leta neutrudnega dela. Gorenjski fantje, ki so kot naraščajoči tekmovalci pri zadnjih orlovskih tekmah v Pragi, so danes naši najboljši tekmovalci, ki zastopajo Jugoslavijo na mednarodnih tekmah. Toda ne samo to, za njimi stoji že druga vrsta, trenutno še malo slabša, ki nam pa nudi vso gotovost, da smemo od nje pričakovati še več. Delo v katakombah je dalo mnogo več kot smo mislili, in daleč so se zmotili oni, ki so mislili, da bodo potisnili ob tla slovensko katoliško mladino. Slovenska katoliška mladina je zorela in delala in pa v

tem tednu pokazala samo en del svojih uspehov, drugih ne moremo opaziti na zunaj. Ampak zaradi tega niso nič manj vredni, temveč so še pomembnejši.

Tekme Zveze fantovskih odsekov so se včeraj udeležili med drugimi tudi zastopniki naših športnih organizacij in javnih uradov. Tako smo med drugimi opazili dr. Filipa Orla, načelnika finančnega oddelka banske uprave, ki je zastopal dr. Natlačen, dr. Adlešiča Jura, ljubljanskega župana, dr. Žizka, zastopnika Tujsko-prometne zveze, in dr. Pirca Ivana, podpredsednika Jugoslovanske zimske športne zveze.

Po sv. maši na prostem, ki je bila v neposredni bližini postaje, so se ob 11 dopoldne na 25 metrski skakalnici začeli skoki za klasično kombinacijo. Tekmovalo je 15 tekmovalcev. V tej konkurenci je zmagal češki Orel br Kosour, ki je skakal stilno in po daljavi tako dobro, da je nadomestil točke, ki jih je izgubil pri sobotnem teku.

Ob pol treh popoldne so se vršili na 45 metrski skakalnici samostojni skoki. Skakalo je 26 tekmovalcev. Rezultati so bili:

1. Praček Ciril 25,5 m, 27,5 m — 202,50 točk; 2. Lichtenegger Ferdo 27, 27,5, 28,5 — 199,8 točk; 3. Jančič Jože 24,5, 26,5, 29 — 185,8 točk; 4. Lichtenegger 23, 22,5, 25 — 178,30 točk; Kosour Bohumil 24, 24,5, 24 — 174,20; 6. Starman Lado 24, 25, 25 — 171 točk.

S tem so bile tudi končane prve tekme Zveze fantovskih odsekov. Tekmovalci in funkcionarji so odšli z večernim vlakom na Jesenice, kjer je bila v Krekovem domu telovadna akademija in razdelitev nagrad. Po uvodnih besedah br. Kermavnerja je predsednik ZFO dr. Žitko razdelil nagrade tekmovalcem. Darilo nortanega ministra dr. Korošca je prejela reprezentanca Zveze fantovskih odsekov za alpsko kombinacijo Lep pokal ministra za ljudsko telesno vzgojo dr. Mlečiča je prejela prav tako reprezentanca Zveze fantovskih odsekov za zmago v klasični kombinaciji. Pokal bana dr. Marka Natlačen je prejela Gorenjska fantovska podzveza za zmago v alpski kombinaciji. Pokal ljubljanskega župana dr. Adlešiča je prejela Gorenjska fantovska podzveza za zmago v klasični kombinaciji. Oba pokala sta prehodna za smučarske tekme ZFO in si jih mora osvojiti zveza v treh zaporednih zmagah ali po petih zmagah v presledkih. Zmagovalec v klasični kombinaciji br. Kosour, čl. Orel, je prejel kot posebnost lep pokal.

Po zlato, srebrno in bronasto medaljo so dobili še prvi trije tekmovalci v smuku, v teku skozi vrata, v teku na 16 km in v skokih.

5 konja padel in se ubil

Tragična smrt mladega podporočnika

Maribor, 13. februarja.

Danes popoldne se je v mestu naglo razvedelo za tragično nesrečo, ki je zahtevala mlado življenje. Zla novica je pretresla vse, zlasti one, ki so poznali mladega podporočnika Radivoja Paramentič, ki je na tako nenaden način izgubil življenje. Podporočnik Paramentič je danes popoldne odjezdil v družbi nekega tovariša na izprehod iz mesta proti Kamnici. Ko sa oba častnika jezдила po Vrbanovi ulici ter sta prišla še malo naprej iz nove kolonije vil, se je Paramentičev konj nenadoma splasil, se vzpel na zadnje noge ter vrgel jezdeca s hriba na tla. Paramentič je pri padcu udaril z glavo ob trdo cesto ter je obležal nezavesten. Mimo je tisti hip privozil nek izvozeček, ki je nezvestnega častnika naložil na voz ter ga odpeljal v bolnišnico. Tam pa so ugotovili, da so poškodbe pone-

srečena smrtni. Bil je v nezvesti, iz katere se ni več prebudil ter je čez nekaj minut umrl. Pri padcu si je prebil lobanjo ter so drobci kosti ranili možgane. Paramentič je bil šele 22 let star ter je služil kot vodnik 4. čete 45. polspolka tri leta v Mariboru. Bil je priljubljen kot dober častnik, tovariš in družabnik ter je njegova nesrečna smrt izzvala splošno sočutje.

Belgrad, 12. februarja, m. Na pogrebu bivšega predsednika senata in podpredsednika Narodnega veča dr. Ante Pavelića bo zastopal vlado dr. Milan Vrbanić, senat sedanji predsednik Želimir Mažuranić, Franc Smodej, Gjuro Kotur in Gjuro Vuković, v imenu narodne skupščine pa se bosta pogrebu udeležila podpredsednika Franjo Markić in Jevrem Tomić.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost v %	Oblačnost	Veter (smet, skost)	Pada- vine mm	Vrsta
Ljubljana	751,6	0,0	4,0	93	10	SE ₁	—
Maribor	753,2	0,0	4,0	80	10	—	—
Zagreb	753,1	-6,0	5,0	90	4	SW ₃	—
Belgrad	752,1	-1,0	1,0	0	1	NE ₂	5' sneg
Sarajevo	753,5	-3,0	-1,0	90	10	0	—
Sušak	749,7	1,0	9,0	50	5	NE ₂	—
Split	747,5	0,0	8,0	45	5	NE ₂	—
Kumbar	744,3	4,0	10,0	70	10	NW ₂	—
Rab	746,2	0,0	7,0	50	0	E ₄	—

Vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost, sicer nobenih sprememb.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: V soboto, 12. februarja je bilo do 10 popoldne jasno, ob 11 se je pričelo od severa naglo oblačiti. Tako da je bilo ob 11 nebo skoraj popolnoma zasrto. Ob 12.40 se je pričelo zopet jasneti in je bilo ves popoldan večinoma jasno, a ponehi popolnoma jasno. — Najvišja temperatura je bila ob 12 5,8°C.

Včeraj se je v zgodnjih jutranjih urah pooblačilo, do 9.20 je bilo večinoma oblačno, nakar se je skoraj popolnoma zjasnilo. Tako je ostalo do 16, nakar je pričela oblačnost zopet naraščati. Ob 17 je bilo popolnoma oblačno in je tako ostalo tudi ponoči.

Najnižja temperatura včeraj — 3,0°C.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, ponedeljek, 14. februarja: Valentin.
Torek, 15. februarja: Fava.

Nočno službo imajo lekarni: dr. Piccoli, Tyrševa 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Garbus, Moste, Zaloška cesta.

KINO UNION Tel. 22-21

Monumentalni vefilm po slovitom Mark Twainovem romanu

Kraljevič in siromak

Errol Flynn

Ob 16., 19.15 in 21.15 uri.

Zaradi zasedanja banskega sveta dravske banovine v Ljubljani odpadejo v prihodnjem tednu, dne 15. in 18. februarja oprejemni strank pri g. banu dr. Marku Natlačenju.

Na XXXIV. evharistični kongres v Budimpešti bo vozil posebni izletniški avtobus iz Ljubljane 25. maja zjutraj ob 6 preko Celja, Ptuj skozi Panonijo na obrežje Blatnega jezera. Izletniki se pomudijo nekaj ur ob jezeru in si ogledajo najlepše letoviške kraje. Nato nadaljujejo vožnjo proti Budimpešti, kamor pridejo med 7 in 8 uro zvečer. Za izletnike je preskrbljeno stanovanje z eno in dvema posteljami, popolna hrana, ki se začne z večerjo 25. in se konča z zajtrkom 30. maja. Udeležijo se vseh večjih skupnih svečanosti, kakor tudi slovenskih. Prosti čas pa bodo izletniki porabili, da si bodo pod vodstvom ogledali parlament, državni muzej, galerijo slik, najlepše cerkve in znamenitosti, ki jih nudi Budimpešta. Odhod iz Budimpešte 30. maja zjutraj ob 6, vračajo se izletniki po drugi strani Blatnega jezera nazaj v Ljubljano, kamor pridejo med 6 in 7 uro. Celokupni stroški, t. j. vožnja od Ljubljane do Budimpešte in nazaj, hrana, stanovanje in kongresna izkaznica stane 1100 din. Priglasje sprejema Prosvetna zveza, Ljubljana, Miklošičeva c. 7.

Opozarjamo na nocojšnji koncert člana državne opere Antona Dermota ob 20 v veliki Filharmonični dvorani. Najprej zapoje odlični naš tenorist arije iz kantate Magnificat, oratorija Samson in Verdijevega Requiem. V drugi točki sledijo štirje slovenski samospevi, ki so jih zložili skladatelji Lajovic, Pavčič, Prochazka in Škerjanc. — Trejni nastop pevca prinaša po dva Brahmsova in dva Rih. Straussova samospeva. Zaključuje pa koncert s tenorskim arijami iz oper Carmen, Manon in Turandot. Dermota je odlični pevec, ki se uspešno uveljavlja v tujini. Na koncertu ga spremlja na klavirju pianist prof. Pavel Sivic. Sedeži v knjižarni Glasbene Matice, pred koncertom pa v veži Filh. poslopija.

Na jutranji javni produkciji gojencev drž. konservatorija nastopijo naslednji gojenci: Frlan Pavla, iz šole prof. Trostove, Orel Anton iz šole prof. Lovsetove, Polak Ivan in Gostiša Alojzij iz šole ravnatelj Betetla, Ivančič Sonja iz šole gospe Foedratspergove. Klavirski oddelek zastopajo: Zapletal Anton, Sagadin Erik in Burger Ada iz šole prof. Lipovska, Princič Mileva iz šole prof. Zarnikove. Violinski oddelek je zastopan po gojencu Žižmondu Ivanu iz šole prof. Leona Pfeiferja, instrumentalni oddelek pa je dal produkciji čelista Čehovian Bogomila iz šole prof. Müllerja in klarnetista Raubarja iz šole pro. Launa. Začetek produkcije je ob 6.15 zvečer. Vrš se v veliki Filharmonični dvorani.

Slavni ruski pianist Aleksander Borovski priredi v petek klavirski koncert. — Borovski je prvovrsten klavirski umetnik velikega svetovnega slovesa. Koncert bo ob 20 v veliki Filharmonični dvorani.

Dražba kožuhovine bo 7. marca kot zadnja v tekočem letu. Kdor še ni oddal svojega blaga na to dražbo, naj ga čimprej pošlje na naslov: »Divja koža«, Ljubljana, Velesjem.

Prosvetno društvo Trnovo. »Dunaj, Budapest, Krakovo« je naslov predavanju, ki ga bo imel g. pater dr. Roman Tominec, na desetem prosvetnem večeru v sredo 16. februarja ob 8 zvečer v društvenem domu.

Oftertalna licitacija. Štab dravske divizijske oblasti v Ljubljani razpisuje na dan 15. marca 1938 prvo oftertalno licitacijo za zgradbo konjarne v kasarni 16. artilerijskega polka. Več je razvidno iz razglasa, ki je nabit na deski mestnega poglavarstva.

Katoliško prosvetno društvo v Šiški. V ponedeljek, 14. t. m. ob 20 ima skriptično predavanje »Sprehod po svetovni gospod prof. Vinko Sarabon. Sadržajsko podružnica SVD Šiška. Strokovno predavanje o »Čepljenju sadnega dreveja« ima gospod Brečelnik v torek 15. t. m. ob pol 20 v prostorih »Stare šole« na Celovški cesti 99.

Razglas o licitaciji. Mestno poglavarstvo v Ljubljani je javno razpisalo dobavo raznega lesa. Interesenti se opozarjajo na ta razglas v Službenem listu, številka 12.

Med Italijo in Sicilijo prekop pod morjem

Načrt za mesinski prekop že tretji te vrste v Evropi

Zadnjič smo poročali, da nameravajo med Anglijo in Francijo narediti pod Rokavskim prelivom velikanski podzemski prekop, za katerega je načrt že izdelal nek francoski inženir. Zdaj pa poročajo tuji časopisi, da nameravajo podoben prekop izkopati tudi med Apeninskim polotokom, t. j. med Italijo in otokom Sicilijo, pod Mesinskim prelivom. To veliko italijansko javno delo bo zelo pomembno v gospodarskem in vojaškem oziru. Zamisel, da bi zvezali Italijo s Sicilijo s podzemskim prekopom, ni sicer najnovejšega izvora, pač pa je dobila praktično podlago šele v zadnjem času. Če naj Sicilija res pomeni novo središče italijanskega imperija, kakor je Mussolini poudarjal v svojem zadnjem govoru, ki ga je imel v Palermu na Siciliji, potem bo omenjeni podzemski prekop pod Mesinskim prelivom gotovo še važnejši kot sicer.

Prekop bo dolg deset kilometrov, pod morjem ga bo pa samo štiri kilometre. Precejšnjo oporo je ta načrt dobil v dejstvu, da morje v Mesinskem prelivu ni globoko, ker pod njim vleče podaljšek gorskega hrba Apeninov. Morje tu dosega največje globine 100 m, medtem ko je okoliško morje globoko do 400 m. Vendar pa bo prekop še vseeno stal ogromne vsote denarja. Učenjaki tudi mislijo, da bo ta prekop neprestano tudi izpostavljen živahnim notranjim zemeljskim silam, ker

je ves ta predel z daljno okolico vred podvržen ognjeniškim pojavom. Čeprav prekop ne bi potekal tako zelo globoko pod morjem, bi vendar po zatrevanju strokovnjakov zadostoval že manjši potres, in že bi bilo to ogromno javno delo, ki bo stalo težke milijarde, uničeno.

Prekop pa bi imel tudi dobre strani. V prvi vrsti bi bil v vojaškem oziru zelo pomemben. Te pomembnosti zdaj še ni mogoče uvideti v tolikšni meri, kakor bi se to pokazalo v primeru vojne, ko bi bile ladje in druga pomorska bojna sredstva izpostavljena bombardiranju, v prekopu pa bi se promet lahko vršil nemoteno naprej. V gospodarskem oziru pa bo prekop važen tudi v mirnem času. Omogočena bi bila predvsem popolna elektrifikacija Sicilije, nasprotno pa bi bilo skozi prekop v najkrajšem času mogoče spraviti na celino vse pridelke, kar bi jih bilo na Siciliji odveč. In Sicilija je res bogata.

Kako morske ožine danes že res ovirajo medkrajevni promet, potrjuje dejstvo, da je načrt mesinskega prekopa že vsaj tretji primer te vrste. Prvič hočejo s prekopom zvezati Anglijo in Francijo, drugič nameravajo premostiti ožino Bospor med Evropo in Azijo z velikanskim trinadstropnim mostom, kakor kažejo načrti turških inženirjev, in tretjič zdaj že mesinski prekop!

Kakšno bo življenje ljudi čez 50 let

„Ljudje bodo manj nevoščljivi, odkritejši in prijaznejši“

Znani angleški pisatelj Wells, ki je spisal že pred 30 leti razne romane bodočnosti, v katerih je uganil mnogo stvari, ki so se že danes uresničile, piše tudi, kako si zamišlja življenje naših potomcev čez 50 let ter začenja takole:

Nikakor si ne usojam biti kak prerok. Bodočnost ne gledam morda v kaki čarovniški kristalni krogli in branje nepoznanega ni moja posebnost. Zanašam se samo na to, kar vsak povprečen človek ve in iz teh znanih dejstev si za zabavo delam razne zaključke. Če so se mi do zdaj moji za-

ključki posrečili, toliko boljše; imel sem srečo, da sem v bralcih vzbudil domišljijo, ne da bi jo še naprej razvijal. Pokaži ljudem načrte, pa že vidijo stavbe.

Do potankosti uganiti bodočnost v celoti je sicer težko, celo nemogoče, v splošnem pa mislim, da se da s precejšnjo gotovostjo sklepati iz življenja povprečnega človeka danes na življenje povprečnega človeka čez 50 let.

Poglejmo najprej, kakšen je bil človek

„včeraj“

pred 50 leti! Takrat (vzemimo 1888) je bil povprečen državljani predvsem glavni družine. Navadno je imel posebno hišo, svojo hišo, ženo in kopico otrok. V hiši so kuhali posli in največkrat tudi izdelovali obleke; obdelovali so majhen vrtič in imeli svoj vodnjak. Otroci so nehali hoditi v šolo s 13. letom, potem pa pomagali doma. Kar so vedeli in znali za življenje, so se naučili doma. Pristno, tesno domače življenje je bil njihov cilj, vsaka novotarija vsiljivost.

„Danes“

je tako življenje postalo že nemogoče. Število otrok se krči, njihova pomoč izginja — redki, ki bi danes še hoteli podpirati svoje starše; »hiša« je samo še stanovanje treh sob v kaki tuji zgradbi; šola je postala za otroke središče njihovega življenja, saj jim nudi poleg pouka toliko jasnega, zdravega razvedrila.

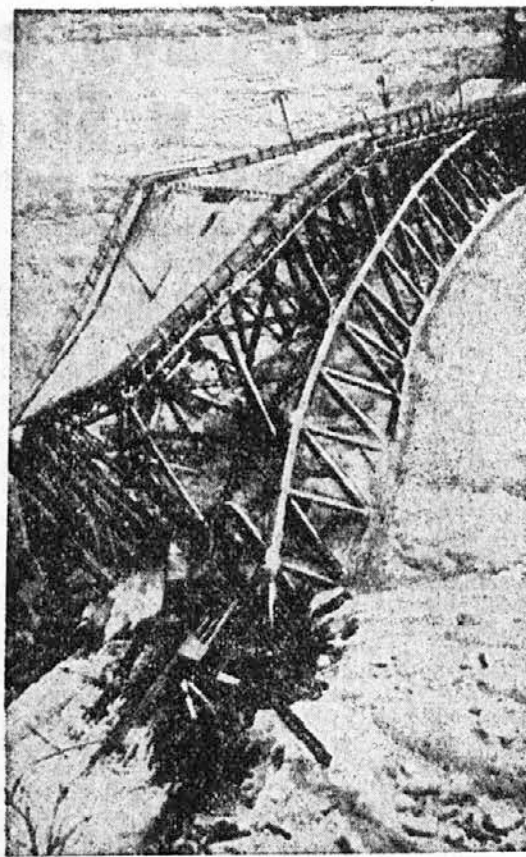
Zaljubljenici bodo seveda še vedno sanjarili o majhni, popolnoma samostojni kočici, kjer bi lahko skrivali in negovali svojo srečo, toda sanje zaljubljenecv se nikdar ne uresničijo in ne morejo zadrževati toka življenja. Zakonci raje jedo danes po restavracijah, domača kuhinja izginja in z njo vred družinsko življenje.

Zato je mogoče brez posebne nevarnosti sklepati, da bo vsakdanje življenje

„lutri“

t. j. čez 50 let še mnogo bolj odprto, javno, kakor danes. Skupnost bo povsod nadomeščala družino. Moški in ženske bodo manj rezervirani, manj nevoščljivi, odkritejši in prijaznejši.

To splošno zboljšanje človeških čustev se bo odražalo v njihovi obleki, njihovem pohištvi, sobah, zgradbah itd. Pomislimo samo, da ima večina današnjih zgradb samo ta namen, da nam prepreči kaj videti, občudovati, se okoristiti. Živimo v svetu zidovja in zaprek. Pa tudi nismo doslej imeli drugih gradbenih snovi kot kamen, opeko, nekaj železa in jekla. In za obleko! Volno, bombaž, lan, usnje, svilu. Sedaj pa že poznamo stotino boljših, trdnjših snovi — steklo, celulozo itd. za zgradbe

Tak je zdaj most nad Niagaro, ki ga je led podrl.

Cesarjeva oporoka

Bivši nemški cesar Viljem, ki je bil že na smrt obsojen, pa sedaj udobno živi v nekem gradu v Holandiji, je obhajal svoj 79. rojstni dan. Sešla se je torej vsa družina — osem ljudi — in tedaj je Viljem povedal svojo zadnjo željo.

»Zelo rad bi bil pokopan v Potsdamu, ob strani svoje prve žene, toda bojim se, da bi moj pogreb tam povzročil kake ostre spopade in upore.« Med tem govorom je bil s hrbotom obrnjen proti zbranim članom družine, med katerimi je bila tudi njegova druga žena princesa Hermina, kateri tako želja gotovo ni mogla ugajati. Nato pa se obrne proti svojim sinovom in reče:

»Želim torej, da me pokopljete tukaj, v parku tega gradu v največji zasebnosti.«

Zadnji raj na zemlji

Ves ameriški tisk in kino se bavi za duje čase z otokom Bali, ki ga imenujejo »svet umetnikov«, edini otok, katerega še ni oskrnila civilizacija.

Bali leži nekaj kilometrov od velikega otoka Java. Dostop do otoka je zelo težaven zaradi strmega obrežja in visokih gora, v katerih zavetju žive ljudje mirno, zadovoljno prastaro življenje. Ljudstvo je sicer razdeljeno v strogo ločene razrede, zemlja pa pripada posameznim vases, v katerih vladajo skupščine vseh oženjenih mož. Da je Bali še ohranil svojo neodvisnost, se mora zahvaliti modri odredbi, ki strogo prepoveduje vsako prodajo zemlje tujcem. — Tudi pri divjakih se človek lahko marsikaj pametnega nauči.

Fotografski spomin

V neki angleški šoli imajo čudovitega otroka, 12 letnega M. Hallidaya, ki brez težave rešuje najtežje in najbolj zamotane računske naloge. Pa to še ni vse. Poleg angleščine govori francosko kot kak Francoz in nemško kot pristen Nемец. Njegov spomin je menda podoben fotografski plošči, ki »ujame« vse, pa tudi za trajno, karkoli mu pride pred oči.

in obleke. Henry Ford pravi, da bo začel izdelovati automobile iz neke vrste korenja.

Jaz trdno verujem v novo človeštvo, v novo, srečnejše, prostornije, širše in bolj zdravo življenje. Če pa bo človeštvo srečnejše, je drugo vprašanje. Vsekakor se bodo vedno dobili nezadovoljneži, sanjači v boljše bodočnost in vzdihovalci za dobrimi, romantičnimi »davnimi starimi časi«.

Kdo vse podpira rdečo Spanijo

»Giornale d'Italia« nadaljuje z odkritji o podpori, ki jo poleg Francije in Sovjetske Rusije izkazujejo rdeči Spaniji še druge države. List omenja nabiranje prostovoljcev v Avstriji in v Švici ter navaja nato, da delujejo francosko-sovjetski posredovalci tudi v Jugoslaviji in na Norveškem v enakega smislu. Glede tihotapstva orožja in naraščanja vojne materiala opozarja »Giornale d'Italia« na to, da obstoji v Londonu družba »Atlantic Shipping«, ki je decembra lanskega leta najela radi tihotapstva orožja in vojne materiala v rdečo Spanijo 45 angleških ladij in po eno estonsko in norveško. Drugi družbi, ki kupuje in zavaruje ladje ter druga prevozna sredstva za barcelonsko vladno, se imenuje »Hauer Tenens Ltd.« Ta družba je v tesnih stikih z dvema večjimi francoskimi družbami za tajna naračila in prevoz blaga. Mnoge angleške ladje vozijo orožje za račun franc. družb. Poleg teh tvrdi je v Londonu tudi judovska tvrdka »Wedel«, ki je v prvi polovici januarja prodala rdeči Spaniji blaga za 20 milijonov lir. Podobne posle opravlja tudi španska banka za zunanjo trgovino, oziroma njena pariška podružnica. Tudi to podjetje je ustanovila barcelonska vlada radi plačila naročenega orožja. Neko špansko vojaško odposlanstvo je 28. januarja podpisalo v Bruslju pogodbo za 2000 pušk vrste Mauser, 500 revolverjev vrste FH 7, 350—400 tisoč nabojev za puške, 20.000 nabojev za revolverje. Vse to blago so poslali v francosko pristanišče Saint Nazaire. Glede češko-slovaške omenja list, da je znašalo decembra meseca lanskega leta število češko-slovaških prostovoljcev v rdeči Spaniji 5.500, med temi nad tisoč specialistov, 13 zdravnikov in 27 pilotov. Med najnovejše češko-slovaške dobave spada tudi 40 letal, ki so prispela na letališče v Sabadel v začetku januarja. Prav tako sodelujejo pri tihotapstvu tudi grške ladje po tisoč ton in romunski parniki. List navaja več primerov, zlasti za romunsko ladjo »Alb Julio«, ki je 20. decembra lanskega leta prvezela v Marseillu 10 razstavljenih letal oblike »Po teze«, mnoge tovrstne avtomobile in 12.000 bomb po 100 in 600 kg. Končno opozarja »Giornale d'Italia«, da je nedavno tega prišlo v Spanijo pri Puerbi veliko število vagonov z železnim materialom iz Švedske. Prav tako podpirata rdečo Spanijo Mehika in Zedinjene države. Te dni so v Zedinjenih državah izdali znamenke, ki bodo z njihovim donosom poravnali nabave v Ameriki. List sklepa iz vseh teh podatkov, da vodi rdeča Spanija vojno le zaradi pomoči, ki jo prejema iz mnogih evropskih in ameriških dežel.

Mark Twain:

Kraljevič in siromak

20.

Poveljnik straže je odšel z Edwardom, kakor da ga vodi v kraljevo palačo. Čez nekaj časa sta se že znašla v gozdu, kjer je poveljnik straže Edwardu razodel, da ga mora po naročilu prvega lorda ubiti. Ravno ko je molil mladi kralj zadnjo molitev pred smrtjo — je prihitel Hendon ter Edwarda po srčitem boju s poveljnikom kraljeve straže osvobodil.

Naročajte in širite Slovenski dom!

ROBERT LORD

POD ČRNO KRINKO

»Za božjo voljo, Frank, saj je vendar stari avtomobil še čisto dober! Kaj mu pa manjka?«

»Tudi najboljši ni dosti dober za mojo ženo in za sina!« je odvrnil Frank s prezirnim na ustnicah, kakor da skuša oponašati gledališkega igralca.

Ves se je zatopil v misli. Hitro je brisal kroznike in drugo posodo, zraven pa kakor sam s seboj kramljali:

»Čisto drugače bomo uredili te prostore. Hišo bomo popravili in Buddy tudi ne bo imel več tako skromne obleke kot zdaj.«

»Nisem vedela, Frank, da si tako dober...« ga je ustavila Ruth. »Toda najprej moramo vendar plačati dolgeve. Pomisli samo, koliko smo še dolžni za to našo hišico.«

»Kaj to? To ni nič! Hitro bomo uredili, ženka. Zdaj bomo imeli dovolj denarja za vse.«

»Mislim, da bi bilo potrebno kupiti nekaj nove posode,« je nadaljevala Ruth. Zdaj se je že ona navzela Frankovih lepih zamisli. V trenutku ji je prišlo na misel, česa pri hiši še manjka in kaj bo kupila, ko bo Frank postal nadzornik in bo imel večjo plačo ko dozdaj. Vsak njen gib je izdajal zadovoljstvo.

Ruth je bila v gospodinjstvu zelo spretna. Mnogo se je naučila že tedaj, ko je gospodinjila na očetovi farmi. Te svoje sposobnosti ni zakopala, temveč jo je pridno izrabljala tudi pri najmanjšem opravku v svoji hiši.

Bogve, kaj bi bila s Frankom še vse »kupila«, če ne bi bil v tem hipu spet prišel v sobo Buddy:

»Halo... Očka! To sem ga spiril, tega Muggya! Kar krče je dobil od nevoščljivosti, ko sem mu povedal, da boš ti postal nadzornik!... Priznal je, da je premagal ter mi dejal, da me bo predlagal za kapitana našega moštva!...«

»Čestitam, gospod kapitan,« se mu je v šali poklonila Ruth. Frank je stal naslonjen na kuhinjsko omaro in ves srečen kokošmi.

opazoval svojega sinčka.

»Očka, pojdemo v sobo, tam bo po radiu nadaljevanje razgovora. Če bi vedel, kakšen junak je Speed Forster!«

»Pa kaj je zdaj z njim?« se je začudil Frank Buddy.

»Uh, ta je zdaj v veliki nevarnosti,« je ves razburjen hitel pripovedovati Buddy.

»Pojdi, Frank, z njim v sobo poslušat radio, ostalo bom tu že jaz pospravila,« ga je silila Ruth.

Frank in Buddy sta odhitela v sobo, kjer so Taylorjevi imeli radio. Sedla sta se poleg njega, ga odprla in ga naravnala na domačo postajo. Napovedovalec je ravnokar govoril:

... in zdaj bomo slišali nadaljevanje povesti o našem hrabrem Speedu!«

»Poslušaj, očka, bojim se za Speeda...« je zašepetal Buddy in krepko prijel Franka za roko.

Napovedovalec je nadaljeval:

»Z nadčloveško hrabrostjo si Speed prebija pot naprej, medtem ko so krokodili besni, ker jim je ušla tako dobra pečenka...«

»Si slišal? Krokodili!« je v strahu spet zašepetal Buddy.

»Nikar se ne boj zanj! On se bo že znal rešiti te nevarnosti. Tudi jaz bi se gotovo rešil, če bi bil Speed!« je odvrnil Frank razburjenemu sinku.

... Jaz, Kadonka... Jaz sem bojevnik. Imam strupeno kopje... Vsi moji črni bojevniki, zberite se, da gremo na pomoč našemu velikemu belemu prijatelju Speedu...« je grmel radio.

Buddy in Frank sta dolgo poslušala zgodbo o hrabrem Speedu. Buddy se je pomiril šele tedaj, ko je bil že čisto gotov, da je Speed rešen vsake nevarnosti!

Ruth je medtem končala svoj posel v kuhinji. Tudi ona je nato prišla malo poslušat radio. Zgodba o Speedu je bila končana. Frank je zavrtel gumb na drugo dolžino, oglasila se je neka plesna godba.

Ruth je vzela ročno delo in sedla k oknu. Buddy je odšel v drugo sobo na svojo zabavo.

Po kratkem počitku je Frank odšel iz hiše v garažo, da pri avtomobilu nekaj popravi.

In tako je neopazno padla noč. Buddyja so spravili spat s kokošmi.